

MUSICA SACRA 9

B E A
T U I
V I R

C H Ó R
FILHARMONII
CZĘSTOCHOWSKIEJ
COLLEGIUM
CANTORUM
ALEXANDRA
ZEMAN

ŁUKASZEWSKI

PAWEŁ

PAWEŁ ŁUKASZEWSKI Musica Sacra 9

- 1 Ostatni list św. Maksymiliana do Matki
The Last Letter of St. Maximilian to His Mother (1993) [4:15]

BEATUS VIR

- 2 Beatus vir Sanctus Adalbertus (1997) *sl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski* [3:00]
3 Beatus vir Sanctus Martinus (1996) [2:40]
4 Splendor Patriae – Beatus vir Sanctus Stanislaus (2003)
sl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski [3:30]
5 Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla (2001) *sl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski* [1:50]
6 Beatus vir Sanctus Paulus (2003) [2:45]
7 Beatus vir Sanctus Antonius (2003) [2:40]
8 Gloria Gentis – Beatus vir Sanctus Sigismundus (2003/2007)
sl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski [4:30]
9 Beatus vir Cardinalis Wyszyński (2001) [3:40]

HOMMAGE À EDITH STEIN (2002)

- 10 Tagesgebet [2:48]
11 Gabengebet [2:15]
12 Schlussgebet [2:39]
13 Tu es Petrus (1992) [3:10]
14 Jubilate Deo (1996) [1:40]
15 Modlitwa za Ojczyznę / Prayer for the Homeland (1997)
sl. / text ks. Piotr Skarga / Rev. Piotr Skarga [3:17]

world premiere recordings 4-5, 8-9

total time: [44:45]

© Paweł Łukaszewski & DUX 2018
DUX 1465

Nagranie zrealizowano w Filharmonii Częstochowskiej (07-08. 09. 2016, 09. 03. 2018)
Recorded in the Częstochowa Philharmonic Hall (7-8 September 2016, 9 March 2018)

Sfinansowano ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Co-financed with funds from the Ministry of Science and Higher Education

ANDRZEJ BRZOSKA

Reżyser nagrania / Recording supervision, sound engineering & mastering

PIOTR DŁUBAK, PIOTR DELONG, STANISŁAW KONICZEK SSP

Zdjęcia / Photos

KRZYSZTOF KUBICKI

Projekt graficzny i skład / Design and pre-press

MICHAŁ KUBICKI

Tłumaczenia / Translations

Wydawca / Publisher:

DUX Recording Producers, Morskie Oko 2, 02-511 Warsaw, Poland e-mail: dux@dux.pl

wykonawcy / performers:

Chór Filharmonii Częstochowskiej / Częstochowa Philharmonic Choir

COLLEGIUM CANTORUM

Janusz Siadlak – kierownictwo artystyczne / artistic direction

Aleksandra Zeman – dyrygent / conductor

Religijną muzykę chóralną Pawła Łukaszewskiego odkrywam jako objawiającą moc i dobroć Boga, w której Słowo pełni najistotniejszą rolę. Jemu podporządkowana jest koncepcja formy muzycznej poszczególnych utworów, jak i kompozycja całej płyty „Beatus vir”. Odkrywanie przestrzeni i głębi Słowa i przekazanie jej słuchaczowi językiem brzmień Chóru Filharmonii Częstochowskiej było dla mnie najistotniejsze.

W dzieje świata wpisana jest historia życia każdego człowieka. Może ona stawać się radosnym hymnem *beati viri* – błogosławionego człowieka, człowieka spełnionego, świętego.

Z serca życzę Słuchaczom, aby muzyczno-słowna przestrzeń płyty „Beatus vir” stała się inspiracją do okrywania źródła dobra, prawdy i piękna, a zatem źródła własnego człowieczeństwa.

Aleksandra Zeman

For me Paweł Łukaszewski's sacred choral music is a manifestation of the Lord's power and goodness. It is music which assigns the most important role to the Word and it is to the Word that both the formal design of all the compositions and the concept of the CD itself are subordinated. It was of key importance for me to probe into the space and depth of the Word and to communicate it to listeners in the language of the sound of the Choir of the Częstochowa Philharmonic.

The life of every man is written into the history of the world and as such it can become a joyous hymn 'beati viri' – of a human being that is blessed, fulfilled and holy.

My heartfelt wish is that the music featured on the CD "Beatus vir" proves to be an inspiration for listeners in discovering the source of truth, beauty and one's own humanity.

Aleksandra Zeman

BEATUS VIR. BŁOGOSŁAWIONY MĄŻ.

Błogosławiony czyli Szczęśliwy, bo Bóg stał się nagrodą jego ziemskiego trudu.

Błogosławiony mąż który się boi Pana – to początek Psalmu 112. To słowa, które mogą stanowić motto niniejszej płyty, zawierającej kilkanaście sakralnych kompozycji Pawła Łukaszewskiego (ur. 1968) przeznaczonych na chór mieszany *a cappella*. Kompozycji dedykowanych Świętym i Kandydatom na Ołtarze, których teksty symbolicznie można odczytać jako rozmaite sposoby realizacji drogi do świętości.

Urodzony w Częstochowie Paweł Łukaszewski, jest dziś jednym z najważniejszych w świecie twórców muzyki sakralnej. Ten pedagog, dyrygent, profesor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie pochodzi z muzycznej rodziny (jest synem kompozytora Wojciecha Łukaszewskiego), a bliskie sąsiedztwo Jasnej Góry wpłynęło wyraźnie na jego stosunek do wartości *sacrum*. Twórca wielokrotnie przyznawał, że muzyka sakralna jest po prostu obecna w jego życiu, a sfera *sacrum* związana z tekstem jest mu najbliższa. Mówił też: „*Sacrum* to głębia, przestrzeń, spojrzenie z perspektywy. Dźwięki, harmonia i akordy pomagają nam znaleźć własne miejsce w tym *sacrum*, ale są tylko środkami”.

Wysoką pozycję kompozytora na muzycznej arenie potwierdzają liczne nagrody zdobyte na konkursach, prawykonania i wykonania krajowe i zagraniczne (m.in. przez tak uznane zespoły, jak: BBC Singers, The Holst Singers, Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis”, Chór Polskiego Radia), wydania nut przez m.in. Polskie Wydawnictwo Muzyczne czy brytyjskie Chester Novello.

Kluczową pozycję niniejszej płyty stanowi cykl Pawła Łukaszewskiego zatytułowany właśnie *Beatus vir* skomponowany w latach 1996-2007. Tworzy go osiem pieśni przywołujących – kolejno w tym nagraniu – postaci: świętego Wojciecha (*Beatus vir Sanctus Adalbertus*, 1997), świętego Marcina (*Beatus vir Sanctus Martinus*, 1996), świętego Stanisława (*Splendor Patriae – Beatus vir Sanctus Stanislaus*, 2003), świętego Jana z Dukli (*Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla*, 2001), świętego Pawła (*Beatus vir Sanctus Paulus*, 2003), świętego Antoniego (*Beatus vir Sanctus Antonius*, 2003), świętego Zygmunta Szczęsnego-Felińskiego (*Gloria Gentis – Beatus vir Sanctus Sigismundus*, 2003/2007) i Czcigodnego Sługi Bożego Kardynała Stefana Wyszyńskiego (*Beatus vir Cardinalis Wyszyński*, 2001).

Przypomnijmy w tym miejscu pokrótce sylwetki świętych bohaterów cyklu *Beatus vir*.

Święty Wojciech to główny patron Polski. Żył w X wieku, wywodził się z możnego rodu czeskiego. W wieku 27 lat został biskupem Pragi (był pierwszym czeskim biskupem w Czechach). W 996 roku przybył do Polski, by – za zgodą Bolesława Chrobrego – prowadzić pracę misyjną wśród pogan. Przypisuje mu się ufundowanie pierwszych klasztorów benedyktyńskich na ziemiach polskich. 23 kwietnia 997 roku zginął śmiercią męczeńską z rąk poganina, tuż po odprawieniu mszy świętej. Miał wówczas 41 lat. Już dwa lata po śmierci został ogłoszony Świętym. Przyczyniła się do tego prośba cesarza Ottona III. Kanonizacja świętego Wojciecha była pierwszą w historii Kościoła ogłoszoną przez samego papieża – a nie jak dotąd – przez miejscowego biskupa. Wtedy także zapadła decyzja utworzenia w Polsce nowej, niezależnej metropolii w Gnieźnie, której patronem został ogłoszony święty Wojciech.

Żyjący w IV wieku św. Marcin wślawił się – jeszcze jako wojskowy – oddaniem połowy swego płaszcza żebrakowi proszącemu go o jałmużnę. Później, już jako chrześcijanin, opuścił wojsko i został pustelnikiem w pobliżu Geny. W 371 roku lud wybrał go na biskupa miasta Tours. Jako biskup nadal wiódł surowe, ascetyczne życie. Wymodlił też wiele cudów. Po śmierci był pierwszym wyznawcą – a nie męczennikiem, któremu w Kościele Zachodnim zaczęto oddawać cześć.

Święty Stanisław to, podobnie jak święty Wojciech, biskup i męczennik, główny patron Polski. Urodził się w Szczepanowie prawdopodobnie około 1030 r. Był kapłanem, kanonikiem krakowskim, a od 1072 biskupem Krakowa. Dał się poznać jako gorliwy, ale i bezkompromisowy duszpasterz. Prawdopodobnie na swój urząd biskupi został mianowany przez samego Bolesława Śmiałego zwanego również Szczodrym, bowiem wówczas to władca mianował biskupów. Pięć lat później doszło jednak do konfliktu między królem a biskupem Stanisławem, a każdy sprzeciw wobec władzy traktowany był jak bunt. Dlatego biskup został skazany na poćwiartowanie. Według relacji Wincentego Kadłubka Bolesław Śmiały wraz z trzema dworzanami wywłócił biskupa sprzed ołtarza podczas odprawiania nabożeństwa w kościele św. Michała na Skalce. Następnie własnoręcznie przebił go mieczem i kazał poćwiartować. Według legendy członki męczennika w cudowny sposób się zrosły, a jego ciała strzegły orły. Wiadomość o mordzie wywołała powszechne oburzenie. Śmierć Stanisława w roku 1079 wywołała wojnę domową, którą król przegrał i w rezultacie musiał uciekać z kraju. Święty Stanisław został kanonizowany w Asyżu w 1253 roku.

Święty Jan z Dukli żył w XV wieku. Pochodził z rodziny mieszczańskiej, już w młodości wybrał

jednak życie pustelnicze. Potem wstąpił do zakonu franciszkanów konwentalnych, by ostatnich 20 lat życia spędzić w zakonie bernardyń. Był kaznodzieją i spowiednikiem. Przekonanie o świętości Jana z Dukli szybko przyczyniło się do rozwoju jego pośmiertnego kultu. Liczne zaś łaski ściągały do Jego grobu nie tylko katolików, ale także prawosławnych i Ormian. Różnorakie przeszkody sprawiły jednak, że kanonizowany został dopiero przez papieża Jana Pawła II 10 czerwca 1997 roku w Krośnie.

Święty Paweł z Tarsu zwany też „Apostolem Narodów” należy do największych świętych Kościoła Powszechnego. Nosił hebrajskie imię Szaweł, ale używał także imienia greckiego Paweł. Pochodził z żydowskiej rodziny silnie przywiązanej do tradycji. Jako gorliwy strażnik żydowskiej religii wstąpił się przesładowaniem Kościoła Chrystusowego. Uczestniczył też jako świadek w kamienowaniu św. Szczepana. U bram Damaszku doznał nagłego, niespodziewanego nawrócenia. Jako gorliwy wyznawca Chrystusa i głosiciel Jego Ewangelii zginął śmiercią męczeńską przez ścięcie mieczem w Rzymie w 67 r. n.e. Jest autorem 13 listów do gmin chrześcijańskich, włączonych do ksiąg Nowego Testamentu.

Święty Antoni to jeden z najpopularniejszych w świecie świętych. Żył na przełomie XII i XIII

wieku. Urodził się w Lizbonie, w młodości pilnie studiował dzieła Ojców Kościoła, wrócono mu też wielką karierę w Zakonie Kanoników Regularnych. Zwrotem w jego życiu było poznanie myśli św. Franciszka z Asyżu, a potem także osobiste spotkanie z Biedaczną. Wstąpił się płomiennymi, obrazowymi kazaniem, których słuchały tłumy, a które Bóg potwierdzał cudami. Wykładał też na uniwersytetach w Montpellier, Tuluzie i Bolonii. Był też obdarzony wieloma charyzmatami – miał dar bilokacji, czytania w ludzkich sumieniach, prorocstwa. Zmarł 13 czerwca 1231 r. w Padwie. Świętym został ogłoszony już w następnym roku i był to najszybszy proces kanonizacyjny w historii Kościoła. Zadecydowały o tym liczne cuda i łaski – kilkadziesiąt uzdrowień i dwa wypadki wskrzeszenia umarłych. W 1946 r. Pius XII ogłosił go doktorem Kościoła.

Święty Zygmunt Szczepny Feliński (1822-1895) od stycznia 1862 roku pełnił posługę arcybiskupa Warszawy. Zainicjował m.in. reformę wychowania w seminariach duchownych. Po klęsce powstania styczniowego napisał list do cara w obronie represjonowanych Polaków. W rezultacie został zesłany w głąb Rosji. Na zesłaniu tym przebywał 20 lat, nigdy też nie pozwolono mu wrócić do Warszawy. Ostatnie 12 lat życia spędził na Podolu. Kanonizowany został w 2009 roku przez papieża Benedykta XVI. Bywa nazywany „świętym na trudne czasy”.

Czcigodny Sługa Boży Stefan Kardynał Wyszyński (1901-1981) jako Prymas Polski (od 1948 roku) wstąpił się heroiczną wiarą i nadzieją. Zwycięsko przeprowadził polski Kościół przez trudne dla jego funkcjonowania lata komunizmu. W latach 1957-1966 prowadził Wielką Nowennę, przygotowującą naród polski na obchody Tysiąclecia Chrztu. 3 maja 1966 roku nowenna ta zakończyła się Aktem Oddania Narodu Matce Bożej za wolność Kościoła w Polsce i na świecie.

Cykl *Beatus vir* Łukaszewskiego można uznać za przekonujący rezultat kompozytorskiego, subiektywnego wyboru postaci świętych. Czasami wybór ten podyktowany był jednak konkretnym zamówieniem, a czasami względami rodzinnymi. Czasem zaś te źródła inspiracji nakładają się i wzajemnie dopełniają. Tak więc osoby świętego Marcina, świętego Wojciecha (Adalbertus) i świętego Antoniego wskazują kolejno na imiona Świętych Patronów: brata, ojca i dziadka kompozytora. *Beatus vir Sanctus Martinus* pisany był na konkurs organizowany w Tours, czyli w miejscowości, w której święty Marcin sprawował posługę biskupią. Kilka pieśni zostało zainicjowanych spotkaniem Łukaszewskiego z Jerzym Wojtczakiem-Szyszkowskim – profesorem filologii klasycznej i autorem licznych tłumaczeń dokumentów i akt w procesach beatyfikacyjnych polskich kandydatów na ołtarze.

Utwór dedykowany św. Zygmuntovi Szczęsnemu-Felińskiemu skomponowany był pierwotnie dla Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z Warszawy. Ta pierwsza wersja (z 2003 roku) napisana na chór żeński, okazała się jednak mało popularna. Wyparła ją znacznie chętniej śpiewana wersja druga z 2007 roku – przeznaczona na chór mieszany,

Beatus vir Cardinalis Wyszyński skomponowany został na zamówienie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z okazji stulecia urodzin Prymasa Tysiąclecia. Jest jedyną w cyklu pieśnią wykorzystującą tekst polski; podstawą umuzyczenia stała się tu modlitwa o beatyfikację kardynała Wyszyńskiego przeznaczona do prywatnego odmawiania. Pozostałe kompozycje cyklu *Beatus vir* zostały skomponowane do tekstów łacińskich: bądź to do tekstów liturgicznych (*Beatus vir Sanctus Martinus*, *Beatus vir Sanctus Paulus*, *Beatus vir Sanctus Antonius*), bądź to do współczesnej poezji łacińskiej autorstwa Jerzego Wojtczaka-Szyszkowskiego (*Beatus vir Sanctus Adalbertus*, *Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla*, *Splendor Patriae* – *Beatus vir Sanctus Stanislaus*, *Gloria Gentis* – *Beatus vir Sanctus Sigismundus*).

Układ pieśni w cyklu *Beatus vir* na niniejszej płycie odbiega od powszechnie znanej kolejności

wynikającej z chronologii powstawania kolejnych kompozycji (warto też jednak przypomnieć, że poszczególne utwory tego cyklu często funkcjonują też niezależnie). Stanowi on rezultat autorskiej koncepcji dyrygentki nagrania – Aleksandry Zeman. Utwory łacińskie budują więc tutaj pewną zamkniętą narracyjną całość, jedyna zaś polska pieśń – o kardynale Wyszyńskim – została wyodrębniona niczym *appendix*. Taki wybór wydaje się zatem słuszny.

Cykl *Beatus vir* – zgodnie z intencją kompozytora i dyrygentki – na płycie został dopełniony kilkoma kolejnymi utworami sakralnymi Pawła Łukaszewskiego. Cztery z tych utworów również wskazują na różne sposoby kroczenia drogą ku Bogu, bowiem zainicjowane zostały tekstami opiewającymi życie świętych lub kandydatów na ołtarze. Mamy więc tu przywołane postaci: świętego Maksymiliana Marii Kolbego (1894-1941) – polskiego kapłana i męczennika czasu II wojny światowej (*Ostatni list św. Maksymiliana do Matki*, 1993), świętego Piotra Apostoła, pierwszego Papieża, ale i św. Jana Pawła II (*Tu es Petrus*, 1992), świętej Edyty Stein (1891-1942) – dziewicy i męczennicy z czasu II wojny światowej oraz Patronki Europy (*Hommage à Edith Stein*, 2002) oraz księdza Piotra Skargi (1536-1612) – jezuitę, Sługi Bożego, którego proces beatyfikacyjny jest w toku (*Modlitwa za Ojczyznę*, 1998).

Otwierający płytę *Ostatni list św. Maksymiliana do Matki* powstał z inspiracji Ojca Romana Soczewki OFMConv., na zamówienie klasztoru Ojców Franciszkanów z Niepokalanowa. List świętego Maksymiliana skierowany do Matki Marianny został napisany w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu w dniu 15 czerwca 1941 roku, na dwa miesiące przed męczenną śmiercią w bunkrze głodowym. Utwór Łukaszewskiego miał zaś swe prawykonanie podczas uroczystych obchodów stulecia urodzin Świętego. W niniejszym nagraniu znakomicie wprowadza w modlitewny, a nawet mistyczny charakter muzyki.

Trzy częściowe *Hommage à Edith Stein*, rozbrzmiewające tuż po pieśni o Kardynale Wyszyńskim, nosi podtytuł *Zum Gedanktag der seligen Edith Stein*. Kompozycję tworzą modlitwy opiewające się na niemieckich tekstach liturgicznych: *Tagesgebet*, *Gabengebet* i *Schlussgebet*. Utwór powstał z inspiracji księdza Witolda Broniewskiego ze Stuttgartu, który przez wiele lat był filarem Polskiego Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego w Badenii-Wirtembergii, organizatorem licznych koncertów i wystaw, m.in. wystawy plastycznej dzieł artystów polskich pt. „Hommage à Edith Stein”. Wystawa prezentowana była w Polsce, Szwecji i Niemczech. Kompozycja Łukaszewskiego, prawykonana w Kolonii, odznacza się

niezwykłą dojrzałością i kontemplacyjnym wręcz pięknem. Do uzyskania takiego efektu z całą pewnością przyczyniły się frapujące współbrzmienia, zdumiewające czasem przebiegi harmoniczne. To prawdziwie fascynująca muzyka.

Trzy ostatnie pieśni niniejszej płyty to: *Tu es Petrus*, *Jubilata Deo* oraz *Modlitwa za Ojczyznę*.

Tu es Petrus (*Tyś jest Piotr, Opoka*) zostało skomponowane dla Jana Pawła II w 1992 roku z okazji wyjazdu Chóru ATK do Rzymu. Wykonanie utworu miało miejsce na Placu św. Piotra w obecności Papieża, który osobiście spotkał się z chórzystami i odebrał partyturę pieśni z rąk dyrygenta – księdza Kazimierza Szymonika. Pieśń *Jubilata Deo* (*Wołajcie radośnie na cześć Pana*), napisana w 1996 roku, zadedykowana Janowi Węcowskiemu na 70-lecie PZChO, nie odnosi się bezpośrednio do jakiegoś Świętego czy Błogosławionego, kieruje natomiast uwagę odbiorcy w stronę Boga, który jest Adresatem wszelkich modlitw zanoszonych za wstawiennictwem świętych i Adresatem wszelkiej chwały. Pieśń ta więc dobrze wpisuje się w symboliczne przesłanie płyty.

Modlitwa za Ojczyznę pochodzi z *Missa pro Patria* (*Mszy za Ojczyznę*, 1998) Łukaszewskiego, skomponowanej dla Orkiestry Koncertowej Wojska

Polskiego im. Stanisława Moniuszki w Warszawie, z okazji 80 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Msza oryginalnie przeznaczona jest na sopran, mezzosopran, chór mieszany, perkusję i orkiestrę instrumentów dętych, a *Modlitwa za Ojczyznę* jest jedynym jej ogniwem na chór a *capella*, wykonywanym jako *Communio*. *Modlitwę* tę można potraktować jako zamknięcie „muzycznej liturgii o Świętych” wieńczące niniejszą płytę, albo nawet jako swoiste koncertowe *encore*.

Muzyka prezentowana na niniejszej płycie, z racji swego powstawania w okresie ponad 20 lat (od 1992 do 2007) stanowi znakomity przykład ewolucji stylistycznej kompozytora. Już w obrębie samego cyklu *Beatus vir* mamy pieśni łatwiejsze, przeznaczone dla chórów amatorskich (często tworzone dla Chóru ATK z którym Paweł Łukaszewski był związany od 1987 roku przez 16 lat) i nadal chętnie przez nie śpiewane oraz trudniejsze, bardziej wymagające technicznie i wyrazowo, pisane z myślą o zespołach profesjonalnych, często zagranicznych, z którymi twórca podejmował współpracę w miarę upływu lat. Inne wymogi przed kompozytorem stawał język łaciński (tak przez niego preferowany), inne – teksty polskie czy niemieckie. Inny wreszcie sposób umuzyycznienia słów wymusza na twórcy poezja, a inny proza – w postaci tekstu listu czy modlitwy. W każdym jednak wypadku twórca postępowal zgodnie

z wyznawaną zasadą, iż stara się „rozważać słowo, aby jego sens, przesłanie i znaczenie dotarło do słuchacza”. Intencją dyrygentki, która konsultowała zresztą swe wybory i interpretacje z kompozytorem, było stworzenie swego rodzaju niepowtarzalnej, autorskiej całości z utworów zróżnicowanych pod względem stylu, faktury, barwy, dynamiki.

W rezultacie słuchacz niniejszej płyty otrzymuje muzykę kształtowaną według odmiennych sposobów narracji, ale zawsze przepojoną duchem *sacrum*. Wyczuwa się w niej dbałość o wyrazistość tekstu (słowo często jest podporządkowana koncepcja formy) i troskę o eufonię brzmienia. Przekaz słowny wzmocniony jest muzycznym nastrojem i emocjonalnym wyrazem. W ich tworzeniu Łukaszewski posługuje się dialogicznością głosów, odpowiednio dobranymi formułami melodyczno-rytmicznymi, odkrywając, czasem fascynującą harmoniką (tzw. „odnowiona tonalność”), adekwatnymi środkami artykulacyjnymi i dynamicznymi. Znakomicie tworzy narrację prowadząc nas do kulminacji, osiągając przy tym czasami przedziwny efekt „rozciągnięcia” czy nawet „zatrzymania” czasu. (Twórca przyznał, że szczególnie bliskie – ze względu na podejście do materii dźwiękowej – są mu *Ostatni list św. Maksymiliana do Matki* i *Hommage à Edith Stein* – utwory najtrudniejsze z prezentowanego tu repertuaru).

Zarówno podniosły, uroczysty nastrój hymnu, jak i żarliwość śpiewanej modlitwy dowodzą, iż Łukaszewski pisze muzykę szczerą, prawdziwą, jest wierny sobie. Kiedyś powiedział zresztą: „Komponuję jako osoba wierząca, co zawsze podkreślam i czego się nie wstydzę. Szukam takiej formy wypowiedzi, która mnie zbliża do Boga i poprzez te utwory mogę być lepszym człowiekiem, może też głębiej wierzącym”.

Warto jeszcze dodać, że płyta, która przynosi muzyczne portrety Świętych ukazuje się na rynku krótko po ogłoszeniu przez Papieża Franciszka najnowszej adhortacji apostołskiej „*Gaudete et Exultate*”, mówiącej o Świętych – którzy nas inspirują, wspierają i nam towarzyszą, nawołującej też do powszechnej świętości we współczesnym świecie. Trudno o szczęśliwsze współbrzmienie z duchem czasów.

Bogumiła Mika

BEATUS VIR. BLESSED IS THE MAN.

Blessed or Happy, because the Lord became the reward for his earthly toil.

Blessed is the Man who fears the Lord – the opening words of Psalm 112 – may serve as a motto for the present CD, which features over a dozen sacred compositions by Paweł Łukaszewski. Scored for a cappella mixed choir, they are all dedicated to the Saints and the Blessed of the Roman Catholic Church and are set to texts which symbolically may be interpreted as various ways of realising man's path to sainthood.

Born in Częstochowa in 1968, Łukaszewski is regarded as one of the world's leading composers of sacred music. A versatile musician, who is also active as a conductor and professor of composition at the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw, he hails from a musical family (his father, Wojciech Łukaszewski, was also a composer). The fact that his family home was close to the Black Madonna shrine in Częstochowa exerted a tangible impact on his attitude to the *sacrum*. He has admitted on many occasions that the presence of sacred music in his life came about in a natural way, adding that the element of the *sacrum* linked to the text is the closest to

his heart. He has also said: “*Sacrum* is the depth, space, a look from a new perspective. Sounds, harmony and chords help us to find our own place in this *sacrum*, but they are nothing more than the means to this end”.

Łukaszewski's high position on the musical scene has been confirmed by his numerous awards at competitions, premieres of his works by such renowned ensembles as the BBC Singers, Holst Singers, “Schola Cantorum Gedanensis” Polish Chamber Choir and the Polish Radio Choir, as well as by the publications of his compositions by Poland's PWM Edition and UK's Chester Novello.

The most important item in the present CD is *Beatus vir*, a cycle of eight songs written in 1996-2007. In the order of this recording, they are: Saint Adalbert (*Beatus vir Sanctus Adalbertus*, 1997), Saint Martin (*Beatus vir Sanctus Martinus*, 1996), Saint Stanislaus (*Splendor Patriae – Beatus vir Sanctus Stanislaus*, 2003), Saint Jan (John) of Dukla (*Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla*, 2001), Saint Paul (*Beatus vir Sanctus Paulus*, 2003), Saint Antony (*Beatus vir Sanctus Antonius*, 2003), Saint Zygmunt Szczęśny-Feliński (*Gloria Gentis – Beatus vir Sanctus Sigismundus*, 2003/2007) and the Venerable Servant of God Stefan Cardinal Wyszyński (*Beatus vir Cardinalis Wyszyński*, 2001).

Let us present their brief profiles.

Saint Adalbert (or Vojtech), the main patron saint of Poland, lived in the 10th century and hailed from a wealthy Bohemian family. He was appointed Bishop of Prague at the age of 27, becoming the first Czech bishop in Bohemia. He arrived in Poland in 966 to conduct missionary work among the pagans, with the consent of Polish king Bolesław Chrobry (Boleslaus the Brave). He is said to have funded the first Benedictine monasteries on Polish lands. On 23 April 997 he died a martyr's death, slain by a pagan shortly after celebrating holy mass. He was forty one. A bare two years later he was canonised, partly as a result of a request from Emperor Otto III. His canonisation was the first such act in the history of the Church, proclaimed by the Pope himself rather than by a local bishop, as had been the practice. It coincided with the Pope's decision to establish a new independent metropolitan see in Poland, with Gniezno as its seat, and Saint Adalbert as its patron.

Saint Martin lived in the 4th century. He is known for the story of when he used his military sword to cut his cloak into two to give half of it to a beggar. Having become a Christian, he left the army and started a life as a hermit near Genoa. In 371 he was elected by the faithful as the Bishop of

Tours. Even though holding such a high position in church hierarchy, he continued to lead an ascetic life. Many miracles are attributed to his prayers. After his death, he became the first Confessor of the Faith of the Western Church (not a martyr).

Saint Stanislaus, Bishop and martyr, like Saint Adalbert is among the patrons of Poland. Born in Szczepanów around 1030, he was a priest, a Kraków canon, who won a reputation as a fervent and uncompromising clergyman. In 1072, he was nominated as Bishop of Kraków personally by King Bolesław Śmiały (Boleslaus the Bold, also known as the Generous), as it was the monarch who enjoyed such prerogative at the time. Five years later, however, a conflict erupted between the king and the bishop. As every act of defiance against the ruler was treated as a rebellion, the bishop was sentenced to death by quartering. According to the historian Wincenty Kadłubek, Boleslaus the Bold, in the company of three courtiers, dragged the bishop from the altar while he was celebrating mass in St Michael's Church in the Skalka, and himself stabbed him with a sword and ordered that the priest's body be cut to pieces. Legend has it that his limbs miraculously reintegrated while eagles kept guard. The news of the bishop's assassination in 1079 stirred outrage through the land. In the civic war which ensued, the king was defeated and was

forced to seek refuge abroad. Bishop Stanislaus was canonised in Assisi in 1253.

Saint Jan of Dukla lived in the 15th century. Even though he hailed from a burgher family, already in his youth he chose to live like a recluse. He later entered the Order of Friars Minor Conventual (Conventual Franciscans). For the last twenty years of his life, he was a Bernardine monk. He was noted as an ardent preacher and confessor. The universal awareness of his holy virtues led to the fast spreading of his cult after his death, with throngs of Catholics, Orthodox Christians and Armenians arriving at his tomb to obtain grace through his intercession. Due to various adverse circumstances, Jan of Dukla was not canonised until several centuries later, on 10 June 1997, by Pope John Paul II in Krosno, southern Poland.

Saint Paul of Tarsus, known as the "Apostle of the Nations", belongs to the greatest saints in the history of the Church. Originally "Saul" in Hebrew, he also used the Greek name "Paul". The son of a Jewish family that was strongly attached to tradition, he was an eager guardian of the Jewish faith and made a name for himself as a staunch persecutor of Christians. He was among those who assisted in the martyrdom of St. Stephen. After his sudden conversion, which occurred on the

road to Damascus, he became a fervent follower of Christ and preacher of his Gospel. He died a martyr's death, beheaded in Rome in the year 67AD. He was the author of thirteen letters to Christian communities, which were included as the books of the New Testament.

Saint Antony is one of the most popular saints. He lived in the early 13th century. Born in Lisbon, in his youth he avidly studied the writings of the Church Fathers. He joined the Franciscans, and many people predicted a splendid career for him in the order. His contact with the ideas of St. Francis and subsequent personal meeting with the Poor Man of Assisi proved to be breakthroughs in Antony's life. He gained a reputation for passionate preaching that attracted crowds of people. Regarded as a worker of miracles, he was endowed with many charismatic gifts such as those of bilocation and prophesy as well as the ability to read people's consciences. He also lectured at the universities of Montpellier, Toulouse and Bologna. He died on 13 June 1231 in Padua and was elevated to the saint hood the following year. It was the fastest canonisation in the history of the Church, thanks to the numerous miracles attributed to St. Antony, including several dozen healings and two cases of the dead being brought to life. In 1946 Pope Pius XII declared St. Antony a Doctor of the Church.

Saint Zygmunt Szczęsny Feliński (1822-1895), as Archbishop of Warsaw from January 1862, initiated the reform of study programmes in seminaries. Following the collapse of the anti-Tsarist Insurrection of 1863 he addressed a letter to the Tsar in the defence of his persecuted compatriots. In retaliation, he was sent into exile, deep inside Russia, where he spent twenty years. He was never allowed to return to Warsaw, spending the last twelve years of his life in Podolia. He was canonised by Pope Benedict XVI in 2009. He is known as “the saint for difficult times”.

The Venerable Servant of God, Stefan Cardinal Wyszyński (1901-1981) achieved fame for his heroic faith and hope while serving as Primate of Poland from 1948 until his death. He victoriously led the Polish Church through the difficult years of communism. In 1957 he initiated the Great Novena in preparation for the national celebration of the Millennium of Christianity. It ended on 3 May 1966 with the Act of Surrendering the Nation into the Servitude to the Mother of God for the liberty of the Church in Poland and the world.

Łukaszewski's *Beatus vir* cycle may be regarded as a convincing result of the composer's subjective choice of the figures of the saints. In some cases, his choice was dictated by a specific commission;

in others by family considerations. Sometimes these two sources of inspiration were mutually interwoven. And so Saint Martin, Saint Adalbert (Vojtech; Wojciech in Polish) and Saint Antony refer to the names of the holy patrons of the composer's brother, father and grandfather (Marcin, Wojciech, Antoni). *Beatus vir Sanctus Martinus* was written for a competition in Tours, the town in which Saint Martin served as Bishop. Several of these pieces came as a result of the composer's meetings with Jerzy Wojtczak-Szyszkowski, a Professor of Classical Philology and the translator of many documents and legal acts in the beatification processes of Poles. The work dedicated to Saint Zygmunt Szczęsny-Feliński was originally written for the Congregation of the Franciscan Sisters of the Family of Mary in Warsaw in 2003. Scored for female choir, it failed to achieve popular acclaim, unlike the work's later version for mixed choir, dating from 2007.

Beatus vir Cardinalis Wyszyński was composed as a commission from the Stefan Cardinal Wyszyński University for the centenary of the birth of the Primate of the Millennium. It is the only setting of a Polish text in the cycle. It employs the prayer for the Cardinal's beatification which is intended for private use. The remaining parts of the cycle are set to Latin and liturgical texts

(*Beatus vir Sanctus Martinus, Beatus vir Sanctus Paulus, Beatus vir Sanctus Antonius*), and to contemporary Latin verse by Jerzy Wojtczak-Szyszkowski (*Beatus vir Sanctus Adalbertus, Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla, Splendor Patriae – Beatus vir Sanctus Stanislaus, Gloria Gentis – Beatus vir Sanctus Sigismundus*).

In the present recording, the movements do not follow in chronological order of the saints' lives (it is worth noting that the individual parts of the cycle often function as independent works). The ordering is a result of the concept of the conductor Aleksandra Zeman. Latin songs constitute a kind of closed narrative whole, while the only Polish song – about Cardinal Wyszyński – has been distinguished as an *appendix*. This seems to be an justified solution.

In line with the intention of both the composer and conductor, in addition to *Beatus vir* the CD features several other of Łukaszewski's sacred works. In fact, they constitute a sort of frame for the song cycle. Four of these works explore various ways of treading the path to God as they were inspired by the texts that extol the lives of saints and candidates for sainthood. These are Saint Maximilian Maria Kolbe (1894-1941) – the Polish monk and World War II martyr (*The Last Letter of*

St. Maximilian to His Mother, 1993), Saint Peter the Apostle, the first Pope, and St. John Paul II (*Tu es Petrus*, 1992), Saint Edith Stein (1891-1942) – the virgin, World War II martyr, and Patron of Europe (*Hommage à Edith Stein*, 2002) and Father Piotr Skarga (1536-1612) – a Jesuit, Servant of God, whose beatification process is currently under way (*Prayer for the Homeland*, 1998).

The Last Letter of St. Maximilian to His Mother, which opens the CD, was composed as a result of an inspiration from Father Roman Soczewka OFMConv. and was commissioned by the Franciscan Monastery in Niepokalanów. The letter of the title was written by St. Maximilian to his mother, Marianna Kolbe, in the Auschwitz concentration camp on 15 June 1941, two months before his martyr's death in the hunger cell. Łukaszewski's work was premiered during the commemoration of the centenary of St. Maximilian's birth in 1994. The present recording of the piece captures accurately its devout and even mystical character.

The tripartite *Hommage à Edith Stein*, which comes after the work about Cardinal Wyszyński, is subtitled *Zum Gedanktag der seligen Edith Stein*. The work consists of prayers based on German liturgical texts: *Tagesgebet, Gabengebet and Schlussgebet*. The composition was inspired by

the Reverend Witold Broniewski from Stuttgart, who served for many years as the pillar of the Polish Socio-Cultural Association in Baden-Württemberg, organising numerous concerts and exhibitions. The latter have included an exhibition of works by Polish artists entitled “Homage à Edith Stein”. It was presented in Poland, Sweden and Germany. Łukaszewski’s work, which was premiered in Cologne, is notable for the extraordinary maturity of the composer’s creative workshop and its contemplative beauty, which transpires from intriguing chords and amazing harmonic ideas. It is truly fascinating music.

The last three songs on the recording are *Tu es Petrus*, *Jubilate Deo* and *Prayer for the Homeland*. *Tu es Petrus* was written for John Paul II in 1992 for the visit to Rome of the Choir of the Academy of Catholic Theology. The work was performed in St. Peter’s Square in the presence of the Pope, who later met members of the choir and received the score from the conductor, Father Kazimierz Szymonik.

Composed in 1996, *Jubilate Deo* is dedicated to Jan Węcowski for the 70th anniversary of the Polish Union of Choirs and Orchestras. The work does not refer to any specific saints or beatified people but directs the listener’s attention towards God, who is the addressee of all prayers that are

said through the intercession of the saints and the addressee of all glory. *Jubilate Deo* nicely corresponds with the symbolic message of this CD.

The *Prayer for the Homeland* comes from *Missa pro Patria* which Łukaszewski wrote for the Stanisław Moniuszko Polish Army Concert Orchestra to mark the 80th anniversary of Polish independence in 1998. The work was originally scored for soprano, mezzo-soprano, mixed choir, percussion and brass orchestra. *Prayer for the Homeland* is the only part written for a *capella* choir, to be performed as *Communio*. On this recording it rounds off the “musical liturgy about Saints” and may be treated as a kind of concert encore.

The music featured on this CD spans over two decades of Łukaszewski’s creative activity (1992 to 2007) and therefore demonstrates the composer’s stylistic evolution. The *Beatus vir* cycle itself contains both simple choral pieces intended for amateur choirs (many of them written for the Choir of the Academy of Catholic Theology with which Łukaszewski was associated from 1987 to 2003) and more demanding (in terms of vocal technique and expression), written for professional choirs, including foreign ones with which the composer has developed close contacts over the years. The

compositional challenges also depended on the language used in a given work. Latin (favoured by Łukaszewski), Polish and German – they all posed different demands. Finally, a different approach was required for setting poetic verse and another one for prose, be it the text of a letter or prayer. In each case, the composer followed his self-professed principle “to reflect on the word, so that its sense, message and meaning can get across to the listener”. It was the intention of the conductor, who consulted her ideas for interpretation with the composer, to create a unique whole out of a range of works that are diversified in terms of style, texture, timbre and dynamics.

As a result, music lovers are offered music which even though shaped according to various methods of narration exudes the spirit of the *sacrum* from start to finish. Its hallmarks are concern for textual clarity (formal design being often subordinated to the text) and for euphonic sound.

The verbal message is reinforced by the mood and emotional expression of the music. In order to achieve this effect Łukaszewski arranges the vocal parts in a dialogue and employs suitably selected melodic and rhythmic formulas, innovative, sometimes fascinating harmonies (so-called “renewed tonality”), as well as adequate articulatory and

dynamic effects. He skilfully builds the narration leading to a climax, in many cases achieving an extraordinary effect of “expanding” or even “suspending” time. (He once admitted that *The Last Letter of St. Maximilian to His Mother* and *Hommage à Edith Stein* – the most difficult works on this CD – are particularly close to him because of the handling of the sound matter).

Both the solemn and ceremonial mood of the hymn and the fervent character of sung prayer make Łukaszewski’s music utterly sincere. He is a composer who remains true to himself. He once said: “I compose as a man of faith, a fact which I always stress and of which I am not ashamed. I look for such form of utterance that brings me closer to God, makes me a better human being, perhaps also making my faith deeper”.

It is worth adding that the CD featuring musical portraits of saints is released shortly after the publication of Pope Francis’ latest Apostolic Exhortation “Gaudete et Exsultate” (Rejoice and be Glad), which is about the universal call to holiness in the contemporary world and talks about the saints who inspire, support and accompany us. One could not think of a more fortunate consonance with the spirit of our times.

Bogumiła Mika

PAWEŁ ŁUKASZEWSKI

Kompozytor i dyrygent, ur. w 1968 w Częstochowie. Ukończył Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie, uzyskując dwa dyplomy: w zakresie gry na wiolonczeli: 1992, prof. A. Wróbel i kompozycji (z wynikiem celującym); 1995, prof. M. Borkowski.

Profesor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Doktor habilitowany sztuk muzycznych w zakresie kompozycji. W 2003 i 2006 został zaproszony jako visiting professor do Chile i Argentyny; w 2010 przeprowadził serię wykładów we Francji, Niemczech, Hiszpanii i Norwegii.

Za swoją twórczość kompozytorską otrzymał wiele nagród i wyróżnień, m.in. w 1994 – II nagrodę na 2. Forum Młodych Kompozytorów w Krakowie oraz wyróżnienie na Konkursie Młodych Kompozytorów im. Tadeusza Bairda (1992), w 1995 – I nagrodę na Konkursie Akademii Muzycznej w Warszawie, w 1996 – II nagrodę na 5. Konkursie Kompozytorskim im. Adama Didura w Sanoku (1996), w 1998 – II nagrodę na 27. Międzynarodowym Konkursie Florilege Vocal de Tours we Francji (1995). Ponadto został uhonorowany Nagrodą Prezydenta Miasta Częstochowy za twórczość kompozytorską (1995), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1998), Nagrodą im. św. Brata Alberta (2006), Srebrnym Medalem

Gloria Artis (2011), Nagrodą Prymasa Polski (2011). Otrzymał także sześciokrotnie nagrodę fonograficzną Fryderyk (1999, 2005, 2006, 2008, 2011, 2013). Stypendysta Miasta Warszawy (2010).

Utwory P. Łukaszeńskiego wykonywane były na ponad 100 festiwalach w kraju i za granicą i są zarejestrowane na ponad 100 polskich i zagranicznych płytach CD (m.in. Hyperion, Acte Préalable, Polskie Nagrania Edition, DUX, Musica Sacra Edition, Signum Records). Ponad 50 jego utworów zostało wydanych przez ChesterNovello, PWM Kraków, Edition Ferrimontana, Edizioni Carrara, Lorenz Corporation, Choris Mundi.

Od roku 1995 jest Sekretarzem Zarządu Stowarzyszenia i Dyrektorem Organizacyjnym Międzynarodowego Festiwalu Laboratorium Muzyki Współczesnej, a od roku 2000 – prezesem Stowarzyszenia Musica Sacra. Jest członkiem ZAiKS i Prezydium Rady Akademii Fonograficznej. Zasiada w radach artystycznych festiwalu m.in. Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej Gaude Mater w Częstochowie. Bierze udział w pracach jury konkursów kompozytorskich, m.in. w Arezzo (Włochy), Moskwie (Rosja) i Bukareszcie (Rumunia) oraz w Polsce (Katowice, Bydgoszcz, Legnica, Warszawa, Częstochowa). Jest dyrektorem Chóru Katedry Warszawsko-Praskiej Musica Sacra i Wydawnictwa Musica Sacra Edition. W ostatnich latach twórczość P. Łukaszeńskiego zyskała znaczącą pozycję

w Wielkiej Brytanii. Jego utwory są wykonywane i prawykonywane przez renomowane zespoły chóralne z Londynu i Cambridge (The Kings Singers, The Holst Singers, BBC Singers, Trinity College Choir, Tenebrae, Britten Sinfonia, Polyphony) pod dyrekcją wybitnego dyrygenta Stephena Laytona. Wydane są także dwie płyty autorskie z jego kompozycjami w wytwórni Hyperion.

www.lukaszeowski.org.uk

PAWEŁ ŁUKASZEWSKI

Born in Częstochowa in 1968, he is a graduate of the Fryderyk Chopin Music Academy in Warsaw, where he studied the cello (with Andrzej Wróbel, diploma in 1992) and composition (with Marian Borkowski, a diploma with distinction in 1995). He also finished the School for Arts Management at the University of Poznań (1994) and the postgraduate course in choral conducting at the Music Academy in Bydgoszcz (1996). He took part in the course of computer music in Warsaw (1992), the courses for young composers in Kazimierz Dolny (1992, 1993) and the summer courses in contemporary music in Kraków (with Bogusław Schaeffer, 1993). He has been on the faculty of the Fryderyk Chopin University of Music since 1996. In 2000 he gained his Ph.D. in composition (supervisor: Professor Marian Borkowski) and in

2007 he received a post-doctoral degree. He worked as a visiting professor in Chile and Argentina (2003, 2006). He gave a series of lectures in France, Germany, Spain and Norway (2010).

He has received numerous commissions from Poland and abroad (Japan, Germany, Great Britain, Switzerland) and has held many grants, including those from the Częstochowa Town Council (1991-1992), the Professor Bogdan Suchodolski Foundation (1995), the ZAiKS Authors' and Composers' Association (1996), the Arts Promotion Fund of the Ministry of Culture (several times) and the President of Warsaw (2010).

His honours include First Prize at the Composers' Competition in Łomża (1988), an honourable mention at the Tadeusz Baird Composers' Competition (1994), First Prize at the Warsaw Music Academy Competition (1994), Second Prize at the 2nd Young Composers' Forum in Kraków (1994), Second Prize at the Adam Didur Competition in Sanok (1996), and Second Prize at the 27th International 'Florilege Vocal de Tours' Competition in France (1998). He won the 'Fryderyk' Awards of the Polish Phonographic Academy (2005, 2006), the Award of the town of St Quentin (for the best performance of a contemporary work) at the Concours Europeen de Choeurs et Maitrises de Cathedrales (2006).

He has received the Commander's Cross of the Order of Polonia Restituta (1998), the award of the Mayor of Częstochowa for outstanding compositional achievements (1995), the award of the Rector of the Music Academy in Warsaw (2005), the Saint Brother Albert Chmielowski Award for outstanding achievements in composition, conducting and organization of musical life (2006), the Gloria Artis Medal of Merit for Culture (2011) and the Award from the Primate of Poland (2011), Fryderyk Award - Artist of the Year (2013).

His works have been performed at over 100 festivals in Poland and abroad (Britain, Argentina, Belarus, Belgium, Chile, China, the Czech Republic, Denmark, France, Spain, Germany, Iceland, Israel, Italy, Lithuania, Luxembourg, Malta, Monaco, Moldova, Peru, Romania, Russia, South Korea, Switzerland, Ukraine, Uruguay, the Vatican and the United States). His discography includes over 140 CDs (Hyperion, Acte Préalable, Polskie Nagrania Edition, DUX, Warner Classic, Musica Sacra Edition, Signum Records), five of which received the Fryderyk Awards. Over fifty of his pieces have been published in Britain (Chester Novello), Poland (PWM Edition), Germany (Edition Ferrimontana, Choris Mundi), Italy (Edizioni Carrara) and the United States (Walton, Lorenz Corporation).

He has served as the Director of the International Festival 'Laboratory of Contemporary Music' (since 1995) and as President of the Musica Sacra Association (since 2000). He is a member of the ZAiKS Association of Authors and Composers, the Presidium of the Council of the Phonographic Academy and of the artistic council of the Gaude Mater International Festival of Sacred Music in Częstochowa. He has sat on the juries of the composers' competitions in Arezzo, Moscow and Bucharest. He is Artistic Director and Conductor of 'Musica Sacra' Choir of the Warsaw-Praga Cathedral and of the Musica Sacra Edition.

In recent years Paweł Łukaszewski's music has gained a high recognition in Britain. His works have been performed (and some premiered) by such renowned choral ensembles from London and Cambridge as The Holst Singers, BBC Singers, Trinity College Choir, Tenebrae, Britten Sinfonia and Polyphony under the direction of prominent conductors Stephen Layton and Nigel Short. Two CDs devoted exclusively to his music have been released by Hyperion.

www.lukaszewski.org.uk

TEKSTY UTWORÓW / TEXTS:

① **Ostatni list św. Maksymiliana do Matki**
śl. / text św. / St. Maksymilian Maria Kolbe,
 tłum. / trans.: o. Roman Soczewka OFMConv

Moja kochana Mamo.

Pod koniec miesiąca maja przyjechałem
z transportem do obozu w Oświęcimiu.
U mnie jest wszystko dobrze, kochana Mamo.

Bądź spokojna o mnie i o moje zdrowie,
bo dobry Bóg jest na każdym miejscu
i z wielką miłością pamięta o wszystkich
i o wszystkim. Byłoby dobrze przed moim
następnym listem nie pisać do mnie,
ponieważ nie wiem jak długo tu pozostanę.
Z serdecznymi pozdrowieniami i pocałunkami.
Kolbe Rajmund.

BEATUS VIR

② **Beatus vir Sanctus Adalbertus**
śl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski

Festum agit Polonorum
gens et carmen hoc decorum
cantat, plaudit, iubilat.

Mille anni colliguntur,
ex quo fata repetuntur
Adalberti praesulis.

Sors futura, sors gaudentis:
est a dextris Resurgentis,
Christi locus Martyri.

③ **Beatus vir Sanctus Martinus**

Alleluia, alleluia.
Beatus vir, Sanctus Martinus,
urbis Turonis Episcopus,
requievit: quem susceperunt Angeli
atque Archangeli, Throni,
Dominaciones et Virtutes.
Alleluia.

④ **Splendor Patriae – Beatus vir
Sanctus Stanislaus**
śl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski

Universa Polonorum
gens, ut erat mos maiorum,
Sanctum effert laudibus.

Qualis mens est, vita talis,
sed multorum haud aequalis
vitae atque moribus.

Indefessus ministrabat
suo gregi et vacabat
plurimis officiis.

Vacillantes sustinebat
et peccantes admonebat,
quos gravabant crimina.

Vultus regis non timetur,
cum delictum exprobratur
et notetur impius.

Iste ira concitatus
et a malo instigatus
caedit Sanctum gladio.

Morte vita non finitur,
sed aeternam elargitur
Deus illi gloriam.

Crescit fama, honor crescit,
abeundo non vilescit,
sed firmatur citius.

Fir concursus incolarum,
rivi fluunt lacrimarum,
nova tamen lucet spes.

Hoc exemplo attrahuntur
cives, quando exponuntur
Stanislawi merita.

Nos virtutem tueamur,
haec vestigia sequamur,
gentem salvat pietas.

⑤ **Beatus vir Sanctus Ioannes de Dukla**
śl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski

Gaudet ordo monachorum,
Portae iubilant coelorum,
Electorum agmina.

Inter sanctos numeratur,
Coram plebe exaltatur
Pauper claustricola.

Intercessor, Te rogamus,
Tuam opem expectamus,
Nos benignus audias.

⑥ **Beatus vir Sanctus Paulus**

*sl. / text In Conversione S. Pauli Apostoli,
Ad Missam, Festa Januarii, 25,
Liber Usualis. Missae et officii,
Romae 1923, s. 1236*

Alleluia.
Magnus sanctus Paulus,
vas electionis,
vere digne est glorificandus,
qui et meruit thronum duodecimum possidere.
Alleluia.

⑦ **Beatus vir Sanctus Antonius**

*sl. / text Liber usualis Commune doctorum,
s. 1016*

O Doctor optime,
Ecclesiae sanctae lumen,
Beate Antoni,
divinae legis amator:
deprecare pro nobis
Filius Dei.
Alleluia.

⑧ **Gloria Gentis – Beatus vir
Sanctus Sigismundus**

sl. / text Jerzy Wojtczak-Szyszkowski

Tota gaudet civitatis,
Societas sic elatis
Praesulis virtutibus.

O, Beate, tum Afflicte,
tum suspecte, tum relicte,
et orbate fratribus.
Exsul factus es, compulsus
hinc abire et avulsus
a suorum gremio.

Tuum semper est praestare,
Deo fidem et servare
puram conscientiam.

Illic ergo non terendo
frustra tempus, sed gerendo
habitas negotia.

Novus tibi grex paratur,
quando terra denegatur,
patent certe animae.

Orphanorum iugis cura
pius fructus mox latura
est sororum coetui.

Demum senex libertatus
dignitate spoliatus
rus elegit humilis.

Incolarum paupertatem,
miserorum egestatem
mirum quantum sublevat.

Facta proba agnoscentur
et aeterna proponuntur
magni tibi praemia.

E terrena demigrante
vita, nihil remorante
coeli porta excipit.

⑨ **Beatus vir Cardinalis Wyszyński**

*Modlitwa o beatyfikację Kardynała Stefana
Wyszyńskiego*

O, Boże, w Trójcy Świętej Jedyny,
Ty w swojej dobroci powołujesz nowych
apostołów,
Bądź uwielbiony za to, że dałeś nam Pasterza,
Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Prymasa
Tysiąclecia.

Boże, źródło świętości, spraw prosimy Cię,
aby Kościół zaliczył Go do grona swoich świętych.
Wejrzyj na jego wiarę i męstwo wobec
prześladowań, które znosił dla imienia Twego.

Pomnij, jak bardzo umiłował Kościół,
jak bardzo kochał każdego człowieka,
jak kochał broniąc jego godności i praw,
złóż dobrem zwyciężając.

Otocz chwałą wiernego sługę, Stefana,
który wszystko postawił na Maryję,
i Jej zawierzył bez granic,
u Niej szukając pomocy,
w obronie wiary Chrystusowej i wolności Narodu.
Amen.

HOMMAGE À EDITH STEIN

10 Tagesgebet

Lebendiger Gott, du Gott Abrahams, Isaaks und Jakobs, du hast die selige (heilige) Edith Stein mit reichen Gaben des Geistes und des Herzens beschenkt, sie zur Erkenntnis deines gekreuzigten Sohnes geführt und in seine Nachfolge bis zum Tod gerufen. Laß alle Menschen im Gekreuzigten das Heil erkennen und durch ihn zur Schau deiner Herrlichkeit gelangen. Darum bitten wir durch ihn, Jesus Christus, unseren Herrn. Amen.

11 Gabengebet

Herr, unser Gott, die selige (heilige) Edith Stein hat das Schicksal deines Volkes als das Kreuz deines Sohnes verstanden und es im Namen aller auf sich genommen. Auf ihre Fürbitte mache auch uns bereit, teilzunehmen an dem einen Opfer des Neuen Bundes,

den dein Sohn in seinem Blut gestiftet hat zur Erlösung der Welt. Darum bitten wir durch ihn, Jesus Christus, unseren Herrn. Amen.

12 Schlussgebet

Barmherziger Gott, bei der Gedenkfeier der seligen (heiligen) Edith Stein durften wir die Frucht vom Baum des Kreuzes empfangen. Hilf uns durch die Kraft dieser Speise, daß wir uns als Christen in Treue bewähren, bis wir essen dürfen vom Baum des Lebens inmitten des Paradieses. Darum bitten wir durch ihn, Jesus Christus, unseren Herrn. Amen.

13 Tu es Petrus

sl. / text Mt, 16, 18- 19

Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalent adversus eam. Et tibi dabo claves Regni caelorum. Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis. Et quodcumque solveris super terram erit solutum et in caelis.

14 Jubilate Deo

Jubilare Deo.

15 Modlitwa za Ojczyznę

*sl. / text ks. Piotr Skarga /
Rev. Piotr Skarga*

Boże, Rządco i Panie narodów,
z ręki i karności Twojej racz nas nie wypuszczać,
a za przyczyną Najświętszej Panny,
Królowej naszej,
błogosław Ojczyźnie naszej,
by Tobie zawsze wierna,
chwałę przynosiła Imieniu Twemu
a syny swe wiodła ku szczęśliwości.

Wszchemogący wieczny Boże,
puszcz nam szeroką i głęboką miłość ku braciom
i najmilszej Matce,
Ojczyźnie naszej,
byśmy jej i ludowi Twemu,
swoich pożytków zapomniawszy,
mogli służyć uczciwie.
Ześlij Ducha Świętego na sługi Twoje,
rządy kraju naszego sprawujące,
by wedle woli Twojej ludem sobie powierzonym
mądrze i sprawiedliwie zdołali kierować.
Przez Chrystusa, Pana naszego.
Amen

CHÓR FILHARMONII CZĘSTOCHOWSKIEJ COLLEGIUM CANTORUM

Chór Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum to zespół, który w powstał w 2012 r. jako połączenie wielkiej pasji do muzyki, zaangażowania oraz wielkiej wrażliwości muzycznej. Chór Collegium Cantorum to energia i profesjonalizm oraz intensywna, systematyczna praca artystyczna, która umożliwia ciągle doskonalenie umiejętności, a zarazem przygotowanie obszernego i niezwykle zróżnicowanego repertuaru. Śpiewacy chóru z łatwością odnajdują się zarówno w muzyce klasycznej, operowej, rozrywkowej i musicalowej, jak i w utworach współczesnych. Zespół pojawia się na scenie w pełnym składzie, w mniejszych ansamblach jak i solowo, prezentującą sztukę wokalną. W efekcie każdy koncert Collegium Cantorum jest wyjątkowym wydarzeniem i prawdziwym świętem muzyki chóralnej.

Chór jest kontynuatorem istniejącego wcześniej zespołu, powołanego do życia przez Janusza Siadlaka. Doświadczenie szefa zespołu zdobyte na przestrzeni lat oraz jego chęć tworzenia najwyższej jakości wykonań doprowadziły do profesjonalizacji działań chóru. Jako 24-osobowy, zawodowy chór mieszany Collegium Cantorum

działa od roku 2012, będąc jednym z zespołów artystycznych Filharmonii Częstochowskiej. Od samego początku kierownikiem zespołu jest maestro Siadlak.

Chór Collegium Cantorum koncertował niemalże w całej Polsce, w większości krajów Europy, a także w Argentynie, Urugwaju, Chinach i USA (dwukrotnie) wszędzie zbierając znakomite recenzje i spotykając się z entuzjastycznym przyjęciem publiczności. Jest zdobywcą wielu nagród oraz wyróżnień, w tym odznaczanie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego "Zasłużony Dla Kultury Polskiej".

Zespół dokonał wielu prawykonań utworów kompozytorów polskich, doceniany jest za nieznaganną technikę oraz wyjątkową wrażliwość muzyczną w nawet bardzo wymagających, rzadko goszczących na scenach dziełach kompozytorów takich jak Arvo Pärt, Ernst Pepping czy Hugo Distler. Wielokrotnie zapraszany przez Zbigniewa Preisnera do współpracy przy różnorodnych projektach związanych z muzyką filmową oraz produkcjami telewizyjnymi. Za sprawą Collegium Cantorum dokonano polskiej premiery Misa por la Paz y la Justicia Ariela Ramireza, partyturę której dyrygent chóru otrzymał od kompozytora podczas tournée w Argentynie.

Istotną częścią działalności Collegium Cantorum są autorskie przedsięwzięcia organizowane w ramach działalności Filharmonii Częstochowskiej – należą do nich tematyczne widowiska muzyczne, takie jak Gorąca Afryka czy The Beatles Symfonicznie, cieszące się uznaniem i ogromną popularnością wśród publiczności, oraz świętujący triumfy cykl tematycznych koncertów Czwartkowe Wieczory z Chórem Filharmonii Częstochowskiej "Collegium Cantorum" prezentujący bogactwo i różnorodność muzyki wokalne (od muzyki najnowszej, poprzez klasykę,

operę po rozrywkę i żarty muzyczne). Collegium Cantorum jest również organizatorem Festiwalu Muzycznego Rodziny Bachów.

COLLEGIUM CANTORUM – THE CHOIR OF THE CZĘSTOCHOWA PHILHARMONIC

The Collegium Cantorum Choir of the Częstochowa Philharmonic was founded in 2012. A professional mixed choir of 24 singers, it is one of the artistic ensembles of the Częstochowa Philharmonic.

It continues the work of an earlier choir established by Janusz Siadlak, its current director. It is thanks to his experience gained over the years and strong resolve to achieve the highest standards of performance that the choir has gained its professional profile.

The choir is a combination of a great passion for music, commitment and the high degree of musical sensitivity of its members. Its hallmarks are the energy, professionalism and intensive, systematic work aimed at upgrading its artistic skills and steadily expanding its vast and diverse repertoire.

The members of the choir feel equally at home in classical and popular music, in opera and musicals, as well as in works by contemporary composers. The choir appears in its full size, in smaller ensembles and in solo performances. Each concert is a unique event and a true feast of choral music.

In addition to appearing at numerous music centres in Poland, Collegium Cantorum has performed in most European countries, in Argentina, Uruguay, China and the United States (twice), gaining both critical acclaim and enthusiastic reception from audiences. It has received many prizes and awards, including the Medal of Merit for Polish Culture from the Minister of Culture and National Heritage.

The choir has given premieres of many works by Polish composers. It has demonstrated an impeccable technique and extraordinary sensitivity also in the most demanding and rarely performed works by such composers as Arvo Pärt, Ernst Pepping and Hugo Distler. It has often been invited by Zbigniew Preisner to collaborate on various projects in film and television. It has given the Polish premiere of Ariel Ramirez's *Misa por la Paz y la Justicia*, whose score was presented to the choir by the composer during the tour of Argentina.

As a resident ensemble of the Częstochowa Philharmonic, Collegium Cantorum appears in several concert series, including thematic performances (such as "Hot Africa" and "The Beatles Symphonically") and the highly popular Thursday Choral Evenings featuring a wide range of vocal music (from classical to new music, opera and musical jokes). Collegium Cantorum is also the organiser of the "Bach Family" Music Festival.

ALEKSANDRA ZEMAN

Dyrygent, pedagog, doktor sztuki muzycznej, absolwentka Wychowania Muzycznego ze specjalizacją instruktor zespołów muzycznych na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, Filii w Cieszynie, pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Aleksandry Paszek-Trefon (1998), a także Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich działających przy Akademii Muzycznej w Bydgoszczy i Centrum Animacji Kultury w Warszawie (2002) w klasach dyrygowania prof. dr hab. Ryszarda Handke, prof. zw. dr hab. Jerzego Kurcza oraz prof. zw. Benedykta Błońskiego. Ukończyła także 5-letnie Studium Dyrygentów Chórów Polonijnych w Koszalinie (2006). W 2007 r. uzyskała stopień doktora sztuki muzycznej, w dyscyplinie artystycznej „dyrygentura” nadany przez Radę Wydziału Dyrygenty Chóralnej i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Promotorem przewodu doktorskiego był prof. zw. dr hab. Janusz Stanecki. Od 1999 r. pracuje w Instytucie Muzyki na Wydziale Artystycznym w Cieszynie, od 2007 r. jako adiunkt naukowo-dydaktyczny na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w Zakładzie Dyrygowania i Metodyki Prowadzenia Zespołów Muzycznych.

Prowadzi żywą działalność naukową i artystyczną związaną z muzyką chóralną.

Pisze i publikuje artykuły podejmujące zagadnienia związane ze sztuką dyrygowania jak i interpretowania dzieł muzycznych zróżnicowanych pod względem faktury i stylu oraz koncertuje w kraju i poza jego granicami.

Jest autorem artykułów opublikowanych w języku polskim m. in.: w *Wartościach w muzyce Tom 1-6* pod red. Jadwigi Uchyły-Zroski (UŚ Katowice 2008, 2009, 2010, 2012, 2013, 2014), *Kontekstach Kształcenia Muzycznego Tom I, Tom III* pod red. Ewy Kumik i Grażyny Poraj (AM Łódź 2011, 2013), w *Zagadnieniach z emisji głosu* pod red. Huberta Miśki (UŚ Katowice 2015), *Sztuce i jej wartościach* pod red. Jadwigi Uchyły-Zroski i Zenona Mojżysza (UŚ Katowice 2017) oraz w języku angielskim w czasopiśmie *Музичне мистецтво в освітлогічному дискурсі № 2* (Uniwersytet im. Borysa Grinchenko w Kijowie 2017).

Koncertowała w kraju i poza jego granicami, m. in.: Czechach, Austrii, Ukrainie, Rosji, Finlandii, we Włoszech (w tym w Bazylice św. Piotra na Watykanie), Bułgarii, Szwajcarii, Hiszpanii i na Węgrzech z zespołami: Chórem Żeńskim „Melodia” działającym przy PZKO w Nawsiu w Republice Czeskiej (od 2000 r.), Chórem Instytutu Muzyki Filii UŚ w Cieszynie (1999-2006, w latach 1999-2003 jako II dyrygent),

Polskim Zespołem Śpiewaczym „Hutnik” z Trzyńca w Republice Czeskiej (2003-2006), Chórem Kameralnym Cieszyńskiego Ośrodka Kultury „Dom Narodowy” (2004-2009 jako II dyrygent), Chórem „Gloriam Dei” działającym przy IT im. Św. J. Kantego w Bielsku-Białej (2007-2014).

Z wymienionymi zespołami zdobyła szereg nagród i wyróżnień krajowych i zagranicznych.

www.institutmuzyki.us.edu.pl/files/aleksandra.zeman.htm

ALEKSANDRA ZEMAN

Conductor and teacher, a graduate of the Department of Musical Education at the Silesian University in Katowice (the Branch in Cieszyn), where she studied under the guidance of Professor Aleksandra Paszek-Trefon (1998). She also completed postgraduate studies in choral conducting at the Musical Academy in Bydgoszcz and the Centre for Cultural Animation in Warsaw (2002) as well as the five-year course for conductors of choirs in Polish communities abroad in Koszalin (2006).

In 2007 she gained a doctorate in musical arts (specialisation: conducting) from the Music Academy in Bydgoszcz. She has pursued a teaching

career since 1999, currently serving as a lecturer at the Silesian University in Katowice.

She is also involved in academic research, writing articles on the art of conducting and interpretation of texturally and stylistically diverse works. Her articles have been published by the Silesian University Press (in Polish) and by the Boris Grinchenko University in Kiev (in English).

In addition to Poland, she has given concerts in the Czech Republic, Austria, Ukraine, Russia, Finland, Italy (St. Peter's Basilica in the Vatican), Bulgaria, Switzerland, Spain and Hungary, directing many choirs, including the 'Melodia' Female Choir from Nawsiu in the Czech Republic, the Choir of the Institute of Music of the Cieszyn Branch of the Silesian University, the 'Hutnik' Polish Choral Ensemble from Třinec in the Czech Republic, the Chamber Choir from Cieszyn and the 'Gloriam Dei' Choir from Bielsko-Biała.

She has participated in numerous workshops and seminars for conductors including those at the Music Academies in Gdańsk (2003) and Bydgoszcz (2006), in Legnica (2001, 2002, 2005), Vranov nad Topľou (Slovakia, 2007), Międzyzdroje (2009) and Częstochowa (2010, 2011, 2012), as well as in academic conferences at the Cieszyn Branch of the

Silesian University (2006, 2012, 2013), the Music Academy in Łódź (2010, 2012, 2018) and the Boris Grinchenko University in Kiev (2017).

She has recorded several CDs, including Polish Christmas carols with the 'Melodia' Female Choir, and has taken part as assistant conductor in the recordings of the CD "Pater Noster" (dedicated by the Silesian University to Pope John Paul II on the 25th anniversary of the start of his pontificate) and of a selection of Polish Christmas carols (with the Chamber Choir of the Cieszyn Cultural Centre, cond. Aleksandra Paszek-Trefon.)

She has received several awards for her artistic and academic activity, including those from the Rector of the Silesian University in Katowice (2010), the Polish Union of Choirs and Orchestras, Foreign Branch in Český Těšín (2010) and the Unie českých pěveckých sborů (2015). She is also the holder of the Stanisław Moniuszko International Prize for services for the social musical movement and in building lasting ethical values that are rooted in the beauty of Silesian musical traditions (2015).

www.institutmuzyki.us.edu.pl/files/aleksandra.zeman.htm

